

BIURO REDAKCJI:

Krakowskie-Przedmieście

Nr. 415.

Artykuły nadrytane do zamieszczenia w Dzienniku, nie zwracają się.

PRENUMERATA:

w Biurze Redakcji

Nr. 415.

Oraz na wszystkich Stacjach Poczтовых w Cesarstwie i Królestwie.

Prenumerata w Warszawie:

Rocznie Rs. 8. — Półrocznie Rs. 4. — Kwartalnie Rs. 2.

Miesięcznie kop. 67. — Nr. pojedynczy kop. 5.

Sobota, 30 Sierpnia 1862.

Prenumerata na Prowincyi:

Rocznie Rs. 9 k. 20. — Półrocznie 4 k. 60. — Kwartalnie 2 k. 30.

Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 4.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ URZĘDOWA. — Wiadomości urzędowe z Królestwa i Cesarstwa.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA. — Zasady egzaminowania uczniów zamierzających wstąpić do Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego.

Wiadomości zagraniczne. Wiadomości rozmaite. Teatr. Kursa papierów publicznych i pieniędzy. Obwieszczenia.

RZECZY SPOŁECZNE. — VI. O związkach rolnictwa, przemysłu i handlu. p. J. A. Miniszewskiego.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

NAJJAŚNIEJSZY PAN, zgodnie z wnioskiem Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Księcia Namiestnika w Królestwie, Najmilszej dozwolił raczył znajdującym się za granicą wychodźcom polskim: Albertowi Bogdańskiemu, Wincentemu Stawieckiemu, Rafałowi Lutowskiemu, Augustowi Jaworskiemu i Leonowi Zapalskiemu, powrócić do kraju tutejszego na zasadach Ukazu Najwyższego z d. 15 (27) Maja 1856 r.

Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. — Zawiadomienie interesowane, że zapis uczniów do Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-leśnego w Nowej Aleksandrii (Pulawach), otworzonym zostanie z dniem 1 Października r. b.

Kandydaci do zapisu obowiązani będą przedstawić władzy instytutowej:

- 1) Akt urodzenia lub metrykę, 2) Świadcstwo szczerpionej osy, 3) Świadcstwo odbytych nauk szkolnych, jeśli takowe posiadają, 4) Zezwolenie rodziców lub opiekunów na wejście do Instytutu, w razie jeśli kandydat jest nieletnim.

Nadto poddadzą się egzaminowi według zasad w oddzielnym postanowieniu Komisji Rządowej przepisanych. — Warszawa d. 28 Sierpnia 1862 r. p. o. Dyrektora Głównego Krzywicki. — Dyr. ektor Kancelarii, Referendarz Stanu Stronczyński.

Ogłoszenie Magistratu miasta stołecznego Warszawy, pomieszczone w Nr. 193 Dziennika Powożecznego, prosi się ten sposób: że wyposażeńie z funduszu przez tutejszą gminę Izraelitów na pamiątkę obchodu Jubileuszu 50 letniej służby oficerskiej s. p. Księcia Warszawskiego Hr. Paszkiewicza Erywańskiego, złożonego w r. b., nie kandydatyce wyznania Mojżeszowego, lecz kandydatce Wyznania Chrześcijańskiego przyznane będzie.

RZECZY SPOŁECZNE.

VI.

O związkach rolnictwa, przemysłu i handlu.

(Dokończenie, obraz Nr. 189).

Zaprowadziliśmy plodozmiany, mamy porządne rotacje. Mamy fabryki cukru z deficytami corocznymi, na podobieństwo spraw finansów austriackich, corocznie ratowanych pożyczką. Posiadamy owoc merynosy i wysoko uszlachetnione metysy, które każdy przedwzrost przy braku paszy dziesiątkuje, a każdy rok mokry zabija w polowie zatechem sianem i paszą; — w najlepszym razie, są to wielkie stada suchotników, kulawiących, kaszlących, z włosienicą, tasiemcami, motylicami, — a po każdej oweczarniowej klesce ratujemy gospodarstwo pożyczką, znowu po austriacku. Już to ablegry mekodyjnych źródeł, sprowadzane z Tyrolu, Szwajcarii i Holandji, zmarniały prawie wszystkie bez żadnego pożytku, — brakiem umiejętności i pilności w chodowaniu tych drogocennych perel. — metysy zaś zrodzone z krzyżowania naszej obory z krwią dystyngowaną, wydelikatnione temi szlachetnymi związkami familijnymi, przez zaniedbanie nasze, tylko na większe mizernactwo wyjęły musiał. I przeważał tak nazwany rozsadek narodowy, że lepiej trzymać się rasy krajowej, oswojonej z naszym klimatem, chociaż niedającej ani mięsa ani mleka. O koniach nie masz co mówić, były one kiedyś i sławnej siły i urody; dla czego znikły? Nie mówmy już o tem.

A z najszlachetniejszym inwentarzem w gospodarstwie bożem, co się stało z owym wiekiem? Oto owa uprawa na wielkich obszarach, zepchnęła kmiecia z roli, pozostawiła w wolnego człowieka jak ptaka, wolno mu corocznie zmieniać miejsce służby, a wszędzie stał się niewolnikiem nędzy! W gospodarstwach postępowych, po lewym brzegu Wisły, nie masz dla niego doboru na własność, w połowie ogólnej liczby wiosek. Tam ubezpieczyli się tylko w zajętych siedzibach sprowadzeni z Niemiec nauccyście przemysłu i postępowego gospodarstwa rolnego, po kolonjach, na wyciętym lesie. Naszą ludność wyrobniczą dziesiątkuje głódny przedwzrost, skarłowaciały ja kartofle i gorzalka. W kraju tak mało ludnym, przy takiej darów bożych obfitości, ileż to dzieci

Z Petersburga, 23 Sierpnia.

Przez Najwyższe dyplomy Najmilszej mianowani zostali, kawalerami orderów: z d. 27 lipca r. b. Św. Równego Apostołów Księcia Włodzimierza tej klasy, generał-adjutant, generał-piechoty, rygiński wojenny, liffandzki, estlandzki i kurlandzki generał-gubernator, baron Wilhelm Liewen; d. 1 sierpnia (v. s.) Św. Anny I tej klasy, generał-majork, zostający przy ministerstwie spraw wewnętrznych Piotr Schwartz.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za mocą art. 178 Ustawy o Wychowaniu Publicznym, postanowiła następujące zasady, przy egzaminowaniu uczniów zamierzających wstąpić do Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego.

Każdy mający chęć uczęszczać do Instytutu, obowiązany jest złożyć egzamin z języka polskiego, łacińskiego, rosyjskiego, francuzkiego lub niemieckiego, nauk matematycznych, fizyki i chemji, według programów poniżej zamieszczonych.

Program z języka polskiego.

Egzamin piśmienny. Poddający się egzaminowi winien napisać wypracowanie treści ogólnej dydaktycznej, historycznej lub historyczno-literackiej z dziedziny piśmiennictwa polskiego. Jasny rozkład przedmiotu, logiczne następstwo myśli, poprawność języka i pewne wyrobienie stylu są przymioty, któremi wypracowanie odznaczać się powinno, — ażeby uczeń mógł być przypuszczonym do słuchania kursów.

Egzamin ustny. Z literatury polskiej uczeń posiadać ma znajomość głównych epok, tudzież najważniejszych utworów naszego piśmiennictwa.

Program z języka łacińskiego.

Uczeń ma takie posiadać usposobienie, aby mógł przetłumaczyć ustęp mały z Korneliusza Neposa. Tłumaczenie powinno dowodzić znajomości gramatyki tak łacińskiego, jaki polskiego języka.

Uczniowie, którzyby egzaminu z języka łacińskiego w sposób wyżej opisany złożyli nie byli w stanie, będą w pierwszym roku przyjęci do Instytutu z warunkiem wszakże uczęszczenia na lekcje pomienionego języka, które w tym celu w samym Instytucie urządzone zostaną,

i złożenia z niego po upływie roku egzaminu w stopniu wyżej oznaczonym.

Program z języka rosyjskiego, francuzkiego lub niemieckiego.

Z języka rosyjskiego, francuzkiego lub niemieckiego, egzaminowany powinien mieć tyle leksykalnej i gramatycznej znajomości, ażeby z łatwością mógł przetłumaczyć dobrą polszczyzną zadany mu ustęp, czy to z prozaika, czy z łatwiejszego poety.

Program z matematyki.

Arytmetyka. Działania z liczbami całkowitemi pojedynczemi, wielorakimi; działania z ułamkami zwycajnemi, dziesiętnymi; zamiana jednych ułamków na drugie.

Stosunki miar krajowych; miary metryczne.

O stosunkach i proporcjach. Reguły trzech: prosta, odwrotna, składana. Zastosowanie proporcji do rozwiązywania zagadnień, znanych pod nazwą reguły trzech procentu, spółki, łańcuchowej.

Podnoszenie do kwadratu i sześciastu liczb całkowitych, ułamków, i wyciąganie pierwiastków kwadratowych i sześciennych.

Algebra. Rachunek algebraiczny. Ilości algebraiczne pojedyncze i złożone, wyrazy podobne.

Cztery działania z ilościami algebraicznymi, wykładnik, zero i odjemny. Działania z ułamkami algebraicznymi.

Równania stopnia pierwszego z jedną lub kilku niewiadomymi.

Tłumaczenie odpowiedzi odjemnych w zagadnieniach. Przypadki niemożliwości lub nieoznaczoności równań.

Ogólne wzory na rozwiązywanie systemu równań 1-go stopnia o dwóch ilościami nieznanymi. Roztrząsanie tych wzorów.

Podnoszenie do kwadratu jednomianów i wielomianów algebraicznych i wyciąganie pierwiastków kwadratowych. Działania z iloczynami pierwiastkowymi stopnia drugiego. Rozwiązywanie równań stopnia drugiego z jedną niewiadomą. Rozkład trójmianu x²+px+q na czynniki stopnia pierwszego. Związek między współczynnikami równania x²+px+q=0 a jego pierwiastkami. Zadania o maximum i minimum dające się rozwiązać za pomocą równań stopnia drugiego.

Rozwiązywanie równań stopni wyższych sprowadzających się do równania stopnia drugiego. Działania z ilościami pierwiastkowymi wyższych stopni. O wykładnikach ułamkowych odjemnych.

O postępkach arytmetycznych i geometrycznych. Sumowanie postępków.

Teoria kombinacji. Przemiany, wariacje, kombinacje. Wzór na rozwinięcie potęg całkowitych i dodatnich, dwumianu. Wyraz ogólny dwumianu Newtona.

Ogólne własności logarytmów. Przejście z jednego systematu logarytmu do innego. Logarytmy neperowskie, zwycajne. Model systematu logarytmów. Użycie logarytmów zwycajnych; charakterystyka. Układ tablic logarytmowych.

Wprawa w przerobieniach algebraicznych i dostateczna łatwość użycia tablic logarytmowych przy rozwiązywaniu równań wykładniczych, zadań odnoszących się do procentów składanych i t. p.

Program z Geometrii.

Planimetria. Linja prosta i płaszczyna. Dwie linje wychodzące z jednego punktu w różnych kierunkach, tworzą figurę zwaną kątem. Kąty proste, ostre rozwarte. Kąty przyległe, wierzchołkiem przeciwnieległe.

Trójkąty. Przypadki przystawiania trójkątów.

Własności prostopadłej i pochyłych poprowadzonych z jednego punktu do linji prostej. Przypadki równości trójkątów prostokątnych.

Linje równoległe. Dwie linje równoległe przecięte sieczną, dają cztery kąty ostre między sobą równe, i cztery kąty rozwarte równe między sobą.

Kąty mające ramiona równoległe i prostopadłe. Suma kątów trójkąta i każdego wielokąta.

Równoległoboki. Własności ich boków, kątów i przekątnej.

Obwód koła. Wzajemna zależność łuków i cięciw.

Promień prostopadły do cięciwy, dzieli tę cięciwę i łuk do niej należący na dwie części równe.

Wzajemna zależność długości cięciw od ich oddalenia od środka koła. Łuki zawarte między równoległymi cięciwami.

Warunki zetknięcia i przecinania się dwóch kół.

Miara kątów. Jeżeli z wierzchołków dwóch kątów zakreśliemy łuki jednako-

wymi promieniami, to stosunek kątów wyrównywa stosunkowi łuków zawartych między ramionami tychże kątów.

Kąty wpisane. Ocenienie kątów w stopniach, minutach i sekundach. Zagadnienia początkowe o kreśleniu kątów i trójkątów.

Dzielenie linji prostej lub łuku na dwa równe części. Kreślenie obwodu koła przechodzącego przez trzy dane punkta. Prowadzenie stycznej do koła z punktu danego za kołem. Prowadzenie stycznej wspólnej do dwóch kół. Na danej linji nakreślić odcinek koła zdolny objąć kąt wyrównywający kątowi danemu.

Linje proporcjonalne. Równoległa do jednego boku trójkąta dzieli pozostałe boki na części proporcjonalne i odwrotnie.

Wielokąty podobne. Przecinając trójkąt linją równoległą do jednego z jego boków, tworzymy trójkąt podobny do trójkąta danego. Warunki podobieństwa trójkątów.

Rozkład wielokątów podobnych na trójkąty podobne. Stosunek obwodów wielokątów podobnych.

Związki między prostopadłą spuszczoną z wierzchołka kąta prostego w trójkącie prostokątnym na przeciwprostokątną, odcinkami teje przeciwprostokątnej, całą przeciwprostokątną i bokami trójkąta.

Jeżeli z punktu obranego na płaszczynie koła poprowadzimy sieczną, iloczyn z odległości tego punktu, od punktów przecięcia każdej siecznej z obwodem koła, jest stały i niezależny od kierunku siecznej.

Dzielenie linji prostej na części równe lub proporcjonalne do linji danych. Wynajdywanie czwartej proporcjonalnej do trzech linji danych; średniej proporcjonalnej do dwóch danych linji.

Kreślenie na danej linji wielokąta podobnego do wielokąta danego.

Wielokąty foremne; każdy foremny wielokąt może być wpisany i opisany na kole

Stosunek obwodów dwóch foremnych wielokątów o jednakowej liczbie boków wyrównywa stosunkowi między promieniami kół na nich opisanych.

W dane koło wpisać kwadrat, sześciokąt foremny. Przybliżony sposób obliczania stosunku obwodu koła do średnicy, przez wyrachowanie obwodów wielokątów foremnych o 4, 8, 16, 32..

wyrobników osieroconych, tula się po gościncach za zebranią, lub umiera z głodu, zimna i nędzy? Popadł w chorobę obłożną ojciec, żywiący rodzinę wyrobkiem, a całe gniazdo w rozpacz; — zamknął snem wiecznym powieki, sieroty drobne zostały bez przytulku i nie było ich komu przytulić i wychować. Dzisiaj mamy plodozmiany i gospodarstwa postępowe, bez robotnika, plantacje buraków niewiedzące, — a w robotniku nieprzyjaciela! Na te niemawie chłopów nie mamy prawa ani przed Bogiem, ani przed ludźmi skarżyć się dzisiaj, — bo to jest owoc naszego zaniedbania, naszej nieogledności i naszego egoizmu, — to jest konieczny rezultat braku rozumowania i przewidywania odległej przyszłości! Synowie zbierają plony ojcowskiego siewu. Upadek naszego ludu roboczego jest naszym własnym dziełem; w tem gospodarstwie, nikt nam nie przeszkadzał, urzędowało je ociężałe samolubstwo i zbiera dzisiaj gorzkie owoce!

I na tem polu doświadczenie nauczyło nas wiele. Miło patrzeć na usiłowania dzisiejsze, gdy wszędy tak ochotnie zabierają się właściciele do zakładania szkółek elementarnych. Po tej kilkumastoletniej bezmyślnej włości dę panów za granicę, spostrzeżono nareszcie pilną robotę w domu, gdy źródła intrat zagrożone zostały wysychaniem i brakować zaczęło środków do używania życia bez obowiązków. Trzeba było aż kłeskami zmuszać ludzi oświecenijszych do pełnienia obowiązków obywateli w społeczności. Opatrzność jest sprawiedliwa, jej nie brakuje środków; gdy stępuje poczucie dobra pospolitego w obywatelach, ona chłostą zagania ich do pracy obowiązkowej. Boję się wszelako, aby zbyt prędko nie ostygł ten zapal szkolkowy, boję się zbyt rychłych skarg nauczycieli na niewdzięczność uczniów obdarzanych światłem. My chcielibyśmy natychmiast kosztować owoców z naszego siewu, a oświata, jest owocem wytrwałej pracy pokoleń. Ten zadziwiający grunt długo uprawiać trzeba, za nim się uszlachetni i produkować pocznie zdolne czynniki pracy społecznej, zanim wyda obywateli, kochających ziemię ojczystą i rozumujących dobro pospolite. Rozpoczęte z takim zapalem dzieło oświecania ludu, potrzebuje ogromnej wytrwałości, którąbyśmy przekazać mogli pokoleniom przyszłym. Na tem polu nie masz sławy i trofeów, — to praca krwawa, mozolna, obowiązkowa, chrześcijańska. Próżność ludzka nie tutaj nie zyska oprócz cichej zaślugi chrześcijańska, Bogu tylko wiadomej,

a zapładniającej przyszłość odległą narodu na wielkość i potęgę produkcyjną, w sprawie cywilizacji.

Postęp rolnictwa zawisł od dzwigniania się odpowiedniego przemysłu, wedle potrzeb społeczeństwa; stoją one w takim związku ze sobą, w takiej zależności od siebie, że wieczne równowagę się muszą. Jak zbyteczny rozwinięciu przemysłu, z zaniedbaniem rolnictwa, sprowadza musi niebezpieczne przesilenia, tak i rolnictwo, rozwijane wyłącznie, bez poparcia przemysłem, wystarczyć nie zdoła potrzebom społecznym. Za Ludwika Filipa, Francja doświadczyła skutków braku tej równowagi, gdy przemysł rozwinięty zbytecznie, ze szkoda rolnictwa, ten kraj bogaty uczynił zawistym od lada wstrząśnienia za granicą; pierwszy strzał w Europie, przyprawił o kłeski przemysłową społeczność, gromiąc jej brakiem chleba, przy zamknięciu się targowisk zbytu na wyroby przemysłowe. Bo gdy we Francji przestała się nagromadzać potrzebna ilość kapitału na zakupno surowych produktów, potrzebnych do życia, wstrząsł się natychmiast i powstał cały warsztat pracy społecznej. Ludwik Napoleon, obejmując rządy po Ludwiku Filipie, odjął zbytek zasłuki i zachęty przemysłowi, a przemiłość do rolnictwa. Taki zwrot do normalnego ustosunkowania sił produkcyjnych kraju we wszystkich gałęziach pracy społecznej, niebawem wydał zbawienne skutki; bogactwo Francji dzwignąć się poczęło, nędza przestała grozić robotnikom, usunął się z widowni proletarijat, pochopny do zaburzeń, a usprawiedliwiony nędzą. Francja coraz więcej wystarzała poczęła sama sobie, aż z zawisłej od wypadków politycznych na zewnątrz, stała się dysponująca temi wypadkami, będąc bezpieczną u siebie. Francja, za lat niewiele, będzie miała corocznie remanent zbożowy do sprzedania.

Spokość wyłącznie rolnicza, a zaniedbująca przemysł, tak samo staje się zależną od zewnętrznych wpływów. Przy latach powszechnego urodzaju w zachodniej Europie, niech tylko zmniejszy się potrzeba kupnego chleba i spadną ceny zbożowe, zaraz w kraju czysto rolniczym przeladują się spichlerze zbożowe, przestanie się tam nagromadzać stosowna ilość kapitału, potrzebnego do zakupienia wyrobów przemysłu zagranicznego, następuje takie samo przesilenie finansowe, wzrusza się warsztat pracy, zmniejsza narodowe bogactwo.

Ani rolnictwo bez przemysłu, ani przemysł bez rolnictwa obejść się nie mogą; muszą one równowagę się koniecznie, muszą wystarczyć na potrzeby własnej społeczności, inaczej nigdy ona nie zdoła sobie niezależnego stanowiska.

Zobaczmy teraz, czym jest handel w sprawie bogactwa narodowego?

Handel, w moralnym swoim pojęciu, jest to posługa publiczna, ułatwiająca zamianę produkcji rozlicznych gałęzi pracy; — jest to regulator, przegrarniający kapitały krajowe od warsztatu do warsztatu pracy, aby każda jej gałąź stosunkowo opatrzył środkami ruchu; ażeby nareszcie obdzielił pracowitą ludność korzyściami z powszechnego dorobku.

Handel, uważany jako taka posługa publiczna, nie powinien być za kosztowny, nie powinien zbytecznie zmniejszać sił produkcyjnych kraju, zbyt wiele wyjmując czynników z ogólnej summy ludności pracującej. Nareszcie handlowa posługa utrzymywaną być powinna w takich granicach, aby nie stała się panią wszechwładną narodowego kapitału, ale tylko była pośredniczką w jego przepływności od jednego do drugiego ogniska ruchu, przez ułatwienie zamiany.

Każda społeczność starać się powinna o pomnożenie swoich sił produkcyjnych. Każda jednostka, odjęta od pracy, postawiona po za produkcją, zmniejsza siłę tej produkcji a obciąża pracowników ciężarem utrzymania jednostek, wyjętych z ogólnej siły roboczej. Słyszyniamy na Zachodzie Europy, wieczne narzekania i swary w parlamentach, o zbytek wojska, utrzymywanego kosztem publicznym. W tych utyskiwaniach, nie występuje ani sama oszczędność grosza publicznego, ani sama obawa spokojnych ludzi o zakłócenie pokoju, ani nareszcie troskliwość o swobody obywatelskie, zagrożone siłą zbrojną. Tam granicą najważniejszą rolę to pojęcie, że wojsko jest zbiorem czynników wyjętych z ogólnej siły produkcyjnej, i tą siłą produkcyjną obciąża, żywiąc się kosztem pracowniej ludności, a tym sposobem zmniejsza dobro pospolite, uszczuplając chleba ogółowi ludności.

Jeżeli zbytek wojska obciąża społeczność równie szkodliwym, a niebezpieczniejszym dla dobra pospolitego, bo niszczy moralność publiczną, jak to zobaczymy niebawem.

Rozum ekonomiczny z łatwością postawi dobrze obliczony stosunek w rozporządzeniu czynników pracy, na każdą potrzebę społecz-

na. Jeżeli dla którejkolwiek gałęzi pracy poświęcimy zawiśle sił produkcyjnych, a zaniedbamy inne, widzimy zaraz psującą się równowagę. Łatwiej wszelako przeprowadzić robotnika od pracy do pracy. Ale wyjąć za wiele czynników z ogólnej siły produkcyjnej i postawić za obrębem pracy produkującej, będzie to koniecznie kłeska publiczna, — a jak siły produkcyjne przestaną wystarczać na utrzymanie tego ciężaru, musi przyjść do niebezpiecznego przesilenia.

Kraj nasz, przy mnóstwie swoich wyjątkowości, w dziedzinie handlowej jest znowu wyjątkiem od wszelkich prawideł logicznych. W Polsce widzimy posługę handlową, rozwiniętą po za wszelkie granice rozumnie przypuszczalnej potrzeby publicznej. Stało się to w historycznym ciągu zaniedbywania sprawy organizacji społecznej, — stało się to nieoglednością na przyszłość i brakiem zrozumienia interesu własnego.

Żydzi, przesładowani wszędy niemilosierdnie, przychodzą do nas w końcu jedenastego wieku ery chrześcijańskiej, a znalazłszy gościnność i bezpieczeństwo, liczną do Polski gromadzić się poczynają. Czy pierwotnie osiadli gdzie na roli, trudno dziś zbadać. To tylko pewna, że już za czasów piastowskich dziedziczył ziemię stan rycerski; do dziedziczenia ziemi były przywiązane obowiązki wielkie, a mianowicie służba wojskowa. W tych czasach nigdzie na świecie pomiędzy żydami nie spotykamy rycerskiego ducha i dopominania się o przywilej rycerski. Owszem, tam gdzie ich przesładowano, zawsze brano za powód usuwanie się żydów od pełnienia obowiązków obywatelskich w interesie zamieszkiwanego kraju, — żydzi odosobniali się i formowali wszędy, gdzie stanęli w Europie, osobną społeczność narodową. Wiara, utrzymując ich w tem przekonaniu, że odyskają utraconą ojczyznę, oddzielała ich od chrześcijan i nie pozwalała zespolać się z nimi. Żydzi zawsze uważali się za lud wybrany od Boga i chronili się od pomieszania z innymi narodowościami. I u nas tedy ta odrębność interesu nie dawała im prawa do dziedziczenia ziemi. Poddanyemu szlachectwu także być nie chcieli, szanując swoją wolność osobistą, więc nie osiadali na rolach kmiecyh. Nie wiemy także, aby przyniesli ze sobą przemysł. Bo przemysł w tych czasach szukał zawsze uprzywilejowania; w zabytkach prawodawstwa naszego, nigdzie nie spotykamy uprzywilejowania przemysłowców żydowskich.

bokach wpisanych w koło danego promienia. Miara powierzchni prostokąta, równoległoboku, trójkąta, trapezu, jakiegokolwiek wielokąta. Sposób rozkładania danej powierzchni na trójkąty i trapezy.

Związki między kwadratem wykreślonym na przeciwprostokątnej, przeciwprostokątnej, przeciwprostokątnej i kwadratami wystawionymi na pozostałych dwóch bokach trójkąta.

Stosunek powierzchni dwóch wielokątów podobnych, wyrównywa stosunkowi między kwadratami z ich boków odpowiednich.

Powierzchnia wielokąta foremnego; powierzchnia koła, wycinka, odcinka koła. Stosunek powierzchni dwóch kół różnego promienia.

Solidometria. O płaszczyźnie i linii prostej. Przecięcie dwóch prostych oznacza położenie płaszczyzny. Warunki prostopadłości linii prostej do płaszczyzny. Własności prostopadłej i pochyłych poprowadzonych z jednego punktu do płaszczyzny.

Równoległość linii i płaszczyzn. Kąt dwusieczny. Kąt płaski odpowiadający kątowi dwusiecznemu. Stosunek dwóch kątów dwusiecznych, wyrównywa stosunkowi kątów płaskich im odpowiadających.

Każdy z kątów płaskich składających kąt bryłowy trójścienny, mniejszy jest od sumy dwóch pozostałych kątów płaskich.

Summa kątów płaskich składających kąt wielościenne wypukły jest mniejsza od czterech kątów prostych.

Płaszczyzna symetrii. Środek symetrii. W dwóch wielościanach symetrycznych ściany odpowiednie są sobie równe a nachylenie dwóch przyległych ścian w jednym wielościanie, równa się nachyleniu ścian odpowiednich w drugim wielościanie.

Płaszczyzny prostopadłe między sobą. Wspólne przecięcie dwóch płaszczyzn prostopadłych do trzeciej, jest prostopadłe do tej trzeciej płaszczyzny.

Wielościany. Równoległości. Miara bryłowości równoległości. Prostokątny i jakiegokolwiek graniastosłupa trójkątnego i jakiegokolwiek graniastosłupa.

Ostrosłupy. Miara bryłowości ostrosłupa trójkątnego, o jakiegokolwiek podstawie. Bryłowość ostrosłupa ściętego płaszczyzną równoległą od podstawy.

Wielościany podolne. Przecinając ostrosłup płaszczyzną równoległą od podstawy, otrzymujemy ostrosłup podobny do pierwszego.

Dwa ostrosłupy trójkątne mające po jednym kącie dwusiecznym, zawartym pomiędzy dwoma ścianami podobnymi i podobnie ułożonymi, są między sobą podobne.

Rozkład podobnych ostrosłupów na

graniastosłupy trójkątne podobne. Stosunek ich bryłowości.

Ostrokągi proste o podstawie kołowej. Przecięcia równoległe w podstawy. Powierzchnie boczne ostrokąga, pnia ostrokągowego o podstawach równoległych. Bryłowość ostrokąga, pnia ostrokągowego o podstawach równoległych.

Walec prosty o podstawie koła. Miara powierzchni bocznej i bryłowości walec kołowego. Miara jakiegokolwiek walec prostego.

Kula, koła wielkie, koła małe, bieguny koła. Mając daną kulę znaleźć jej środek. Płaszczyzna styczna do kuli.

W każdym trójkącie kulistym jeden bok mniejszy jest od sumy dwóch pozostałych.

Luk koła wielkiego jest najkrótszą odległością między dwoma punktami leżącymi na powierzchni kuli.

Miara kąta utworzonego przez dwa łuki kół wielkich. Własności trójkąta biegunowego.

Dwa trójkąty kuliste położone na tej samej kuli lub na kulach jednakowego promienia, są sobie równe. 1) skoro posiadają po kącie równym zawartym pomiędzy dwoma bokami między sobą równymi; 2) gdy posiadają po jednym boku równym, i po dwa kąty przyległe równe między sobą; 3) skoro mają po trzy równe boki; 4) gdy kąty ich są między sobą równe.

W tych wszystkich przypadkach trójkąty są albo równe albo symetryczne.

Summa kątów w trójkącie kulistym jest większa od dwóch, a mniejsza od czterech kątów prostych.

Powierzchnia trójkąta kulistego w takim jest stosunku do całej powierzchni kuli, jak przewyżka sumy trzech jego kątów nad dwa kąty proste do osmiu kątów prostych.

Miara powierzchni utworzonej przez linję łamaną, foremną, obracającą się na około osi przechodzącej przez jej środek, leżącej na jednej z nią płaszczyźnie.

Powierzchnia pasa kulistego i powierzchni całej kuli.

Miara bryłowości utworzonej przez obrót trójkąta obracającego się na około osi, leżącej na jednej z nim płaszczyźnie i przechodzącej przez jeden z jego wierzchołków.

Bryłowość wycinka kulistego. Bryłowość całej kuli.

Trygonometria. Linje trygonometryczne. Badamy jedynie stosunki linii trygonometrycznych do promienia koła.

Związki między linjami trygonometrycznymi należącymi do jednego kąta. Wyrażenie wstaw i dostaw w funkcji stycznej.

Znając wstaw i dostaw dwóch łuków znaleźć wstaw i dostaw summy lub różnicy tychże łuków. Styczna summy lub różnicy dwóch łuków.

Wyrażenia na wsta 2a, dost 2a, sty 2a; znając dosta, obliczyć wst 1/2a, dost 1/2a.

Układ tablic trygonometrycznych, użycie tablic trygonometrycznych. Związki między kątami i bokami trójkąta prostokątnego i jakiegokolwiek trójkąta.

Rozwiązywanie trójkątów prostokątnych. Znając bok i dwa kąty w jakimkolwiek trójkącie, obliczyć pozostałe jego części i powierzchnię.

Znając dwa boki i kąt między nimi zawarty znaleźć inne części trójkąta i jego powierzchnię.

Znając trzy boki trójkąta obliczyć wielkość jego kątów i powierzchnię.

Geometria analityczna. Prawo jednorodności wyrażen algebraicznych. Kreślenie wyrażen algebraicznych.

Oznaczenie punktu na płaszczyźnie zapomocą współrzędnych prostokątnych. Oznaczenie miejsc geometrycznych za pomoca równań.

Przemiana współrzędnych prostokątnych. Kreślenie równań stopnia pierwszego zagadnienia o linii prostej.

Równanie koła. Kreślenie równań stopnia drugiego. Rozdzielenie krzywych przez równanie stopnia drugiego wyrażonych, na trzy gatunki.

Środek, średnica, i osi linii krzywych drugiego rzędu. Uproszczenie równania stopnia drugiego przez zmianę współrzędnych.

O elipsie odniesionej do swych osi i środka; kwadraty z rzędnych prostopadłych do jednej z osi, są w stosunku iloczynów z odcinków odpowiednich utworzonych na tejże osi.

Rzędne prostopadłe do wielkiej osi elipsy w takim są stosunku do odpowiednich rzędnych koła zatoczonego na tejże osi, w jakim jest os mała do osi wielkiej elipsy.

Kreślenie elipsy na mocy powyższej własności. Ognisko mimośród elipsy.

Summa promieni wodzących w elipsie jest stała i wyrównywa osi wielkiej. Kreślenie elipsy z pomoca tej własności.

Równanie stycznej i normalnej do elipsy. Wyrażenie na powierzchnię elipsy w funkcji długości jej osi.

Równanie hyperboli odniesionej do jej środka i osi. Ogniska i kierownice. Styczna i normalna. Średnica.

Assymptoty hyperboli. Parabola odniesiona do swej osi i do stycznej w jej wierzchołku poprowadzonej. Ognisko i średnica paraboli; każdy punkt paraboli jest jednakowo oddalony od ogniska i od kierownicy. Kreślenie paraboli. Styczna i normalna do paraboli.

Wyrażenie na powierzchnię odcinka paraboli.

Program z Fizyki. Wiadomości wstępne. Ogólne własności ciał. Rozciągłość, nieprzenikliwość, podzielność, dziurkowatość, ściśnięcie, sprężystość, bezwładność.

Ciężkość. Kierunek ciężkości. Związek między kierunkami ciężkości i powierzchnią wody spokojnej. Ciężar.

Środek ciężkości. Równowaga. Sprawa spadku ciał. Wzory. Machina Atwooda.

Wahadło. Prawo wahań. Długość wahadła złożonego. Szalki. Warunki dokładności szalek. Czujność szalek. Sposób podwójnego ważenia.

Ogólne własności cieczy. Prawo Pascala. Ciśnienia wewnętrzne. Ciśnienia na ścianach naczyń. Przyrząd Haldat.

Prawo Archimedesza. Równowaga cieczy jednorodnej i różnorodnych w naczyńach połączonych. Równowaga cieczy na sobie leżących.

Gęstość ciał stałych i cieczy. Szalki hydrostatyczne. Areometry. Włoskowatość, jej prawa w rurkach.

Wsiąkanie, pochłonywanie, nasiąkanie. Własność Gazów. Zasada równego ciśnienia na wszystkie strony.

Ciężar gazów. Zasada Archimedesza. Balony. Budowa barometrów. Barometr Fortin, Gay-Lussaca i t. p.

Poprawki wysokości barometrycznej. Prawo Mariota. Doświadczenia Regnaulta.

Manometry. Prawo mieszania się gazów. Machina pneumatyczna.

Fontanny, pompy, flaszka Mariotta. O głosie. Rozchodzenie się dźwięku, jego szybkość w gazach, cieczach i ciałach stałych.

Odbicie, załamanie się dźwięku; odgłos i rozdzwięk. Drgania strun. Prawa drgań poprzecznych, węzły.

Prawa drgania powietrza w rurkach. Ciepłota. Termometry. Ogniomierze.

Rozszerzalność ciał stałych podłużna, sześcienna. Wzory na rozszerzalność ciał.

Rozszerzalność cieczy. Współczynniki rozszerzalności. Rozszerzalność gazów, gęstość gazów. Zmiany stanu skupienia ciał. Ciepłota utajony.

Pary. Prężność pary wodnej w różnych temperaturach. Prężność pary wodnej w naczyńach posiadających różne temperatury.

Ciepłota utajony pary. Mieszanie par z gazami. Gęstość pary. Metoda Gay-Lussaca i Dumas'a.

Hygrometria. Hygrometry chemiczne, pochłaniające, zgęszczające.

Przewodnictwo ciał stałych, cieczy i gazów. Kalorymetria. Ciepłota właściwa ciał. Promieniowanie ciepła. Równowaga ruchoma ciepła. Prawa oziębienia ciał.

Odbijanie, wyrzucanie i pochłonywanie ciepła. Przeciępanie. Prawa dotyczące tej własności ciał.

Światło. Rozchodzenie się światła. Prędkość światła. Prawa natężenia światła. Fotometry.

Odbicie się światła. Prawa odbijania światła. Zwierciadła płaskie. Zwierciadła kuliste. Ogniska. Tworzenie się obrazów w zwierciadłach kulistych.

Wzory dla zwierciadeł kulistych. Aberracja kulistości. Załamanie się światła. Prawa załamania. Kąt graniczny. Załamanie i całkowite wewnętrzne odbicie.

Przechodzenie światła przez środki organiczne równoległymi ścianami. Warunki łamania się światła w przyrządach. Soczewki. Ogniska soczewek. Aberracja kulistości.

Oznaczenie powiększania w soczewkach. Aberracja lamliowości. Rozszczepianie się światła. Widmo słoneczne. Teoria Newtona. Własności widna słonecznego.

Barwy przedmiotów. Achromatyzm. Źródła światła. Podwójne załamywanie się światła.

Promień zwyyczajny i nadzwyczajny. Polaryzacja światła przez odbicie, pojedyncze załamanie i przez podwójne załamanie.

Magnetyzm. Magnesy naturalne i sztuczne. Bieguny i linja obojętna. Wzajemne działanie biegunów magnetycznych. Magnesowanie przez wpływ.

Magnetyzm ziemi. Poludnik i równik magnetyczny. Zboczenie i nachylenie igły magnetycznej.

Sposoby magnesowania przez pocieranie, przez działanie ziemi. Elektryczność. Przewodniki elektryczności, ciała oosobniające. Teoria Simmera i Franklina. Wzajemne działanie ciał naelektryzowanych.

Prawo przyciągania i odpychania elektrycznych. Wpływ kształtu ciał na gromadzenie się elektryczności w ciałach.

Machina elektryczna Van-Marum'a Nairne, Armstronga, Zgęszczenie elektryczności, Kondensatory. Działanie elektryczności fizyologiczne, świetlne, ciepłikowe, mechaniczne.

Elektryczność dynamiczna. Doświadczenie Galwaniego. Stos Volty. Różne odmiany stosu. Działanie stosu.

Elektromagnetyzm. Galwanometr. Prawa działania strumienia na magnesy. Działanie magnesu na strumień gal-

łowań pojedynczych filantropów i ludzi młodych.

Samo równouprawnienie Żydów cywilne i polityczne — tylko najnowiejszej i najmłodniejszej warstwie żydów pozwoli korzystać z pełnego obywatelstwa, doprowadzając ich do dziedziczenia ziemi i piastowania urzędów. Ale to równouprawnienie, nie jest jeszcze dla ogółu społecznego przywróceniem równowagi pomiędzy rozlicznymi gałęziami pracy powszechnej, ani samem zwiększeniem sił produkcyjnych.

Protekcja odjęta całkowicie handlowi, a przeniesiona na pole prac produkcyjnych, nie zabije handlu; utrzyma się on własnymi siłami w mierze właściwej, wedle rzeczy wistych potrzeb społecznych. Te zaś siły, które zobaczą się na polu handlowem martwotną, przejdą do zasilonych i zachęconych osobliwą opieką warsztatów. Bez opieki, z góry danej interesom publicznym, nie wystarczą usiłowania pojedyncze, — a równowagi nikt na polu pracy nie utrzyma.

Rolnictwo, przemysł i handel są jedynymi czynnikami składającymi się na bogactwo narodów. Ale bez rozumnej kontroli i regulowania pomiędzy nimi równowagi, obejmie się nie mogą, w żadnej, chociażby najdoskonalszej społeczności. Owszem, im gdzie doskonalszy organizm społeczny, tym czujniejszego potrzebna tam oka, tym silniejszej władzy do utrzymania go w sile.

Rzeczy systematyczne, rozumiejące i przewidujące doskonale potrzeby społeczne, mnożąc dobro wspólne, zyskują coraz trwalsze podstawy.

Przyszłość rozwoju naszego bogactwa narodowego zależy od systemu opiekuńczej władzy; — od postępu materialnych dorobków zależy bogactwo moralne. Wszęd są jedne i te same warunki bytu społeczeństwa, a tak wiążą się między sobą, że zaniedbując którykolwiek, niepodobna prowadzić dzieła postępu.

J. A. Mianiszewski.

Gościnne przyjęcie żydów w Polsce nie opierało się na tolerancji; pod względem religijnym, byliśmy takimi w dwunastym wieku, jak całe chrześcijaństwo. Lud młody mógł mieć więcej miłosierdzia nad talarzami, ale niezaprzeczenie interes państwa spowodował dobre przyjęcie żydów w Polsce.

Młodej społeczności naszej brakowało na owe czasy kapitału i komunikacji handlowych, do wiązania się ze światem zewnętrznym. Żydzi przynieśli do Polski i gotowiznę i znajomość handlu. Dostawczy pozwolenie, osiadali w miastach i zajęli się tą częścią usługi publicznej, która ich stawiła w stanowisku niepodległym, wzięli się do kupeństwa. Powodzenie pierwszych przybyszów izraelskich, zwabiło coraz większe gromady. Stosunki żydów z świeżo opuszczonymi krajami, łatwe były do wznowienia. Kapitał przyniesiony do Polski przez żydów i stosunki handlowe, były na owe czasy nadzwyczajnie dogodne. Któż wtedy rozumiał znaczenie pieniędzy? One nie wyobrażały bogactwa narodowego, nie wyobrażały dorobku czynników składających siły produkcyjne społeczności. Pieniądz złoty i srebrny sam przez się był skarbem, bo był rzadkością, a kto go wnosił do kraju, był dobrodziejem, bo podawał środki nabywania wszystkiego, na czym zbywał w kraju. Ze u nas, w ubogim kraju, posługa handlowa była do zajęcia, czyja laska, zajęli ją żydzi, a od przyjęcia swego do dzisiaj, wyłącznie zajmują się handlem. Nie widzimy też w ciągu całych dziejów naszych śladów najmniejszego usiłowania żydów, aby ich z wolnością osobistą wypuszczono na pole produkcyjne. Cudzoziemscy przemysłowcy, przychodzący do naszych miasteczek, dostawali liczne przywileje, — państwo potrzebujące rozwinięcia przemysłu, byłoby tych przywilejów nie skąpiło i żydom. Ale u żydów, z czasem weszło, jakby do artykułów wiary, to przekonanie, że lud wybrany przez Boga nie powinien pracować fizycznie. Niedawno jeszcze, a rzemieślnik żydowski pomiędzy żydami był w poniżeniu, jako istota, która wyznała się z szlachetnych przymiotów.

Przemysł warsztatowy potrzebuje trzech rzeczy: — kapitału zakładowego, giętkiej i czulej ręki, nareszcie umysłu bystrego i łatwo pojmującego mechanizm warsztatowy. Wszystkie te trzy przymioty posiadają żydzi w stopniu odpowiednim. Zniosły drobne kapitaliki rodzin żydowskich, złoży się fundusz na założenie fabryki lub rękodzielnii; zbliżenie się do klas pracujących społeczności naszej, da żydom niebawem charakter nasz narodowy;

się liczbie żydów zajętych pracą produkcyjną. Na 1,800,000 mieszkańców — 600,000 handlujących, to znów przeszło wszelkie granice zdrowej logiki. Licząc utrzymanie każdej głowy z ludności handlującej tylko 1/2. 200 rocznie, wypada, że ogólny koszt wyżywienia, dzielenia i pomieszczenia całej handlowej obsługi wynosi rocznie 120 milionów zł. w Królestwie Polskim. Pod tym względem tylko Multany i Wołoszczyzna rywalizować mogą z nami. Porównajmy teraz cyfrę kosztów utrzymania posługi handlowej, z cyfrą ogólną budżetu skarbu Królestwa.

Jest to nielogiczne rozwinięcie się posługi handlowej, która, rosnąc bez żadnej kontroli sił produkcyjnych, przyszła do zawładnięcia całym kapitałem krajowym. Z konieczności wyszukuje ona i rolnictwo i przemysł krajowy, żyje kosztem sił produkcyjnych społeczności, sama nie produkując.

Myliby się jednakże, kto by oskarżał żydów o zagarnięcie całego bogactwa narodowego. Przez brak dobrej organizacji społecznej, cały kraj nasz biedny, a żydzi tak samo biedni jak wszyscy. W ich rękach nie masz skarbów, a jest tylko przeważne władanie kapitałem krajowym i kierowanie jego posługą.

Podniesienie bogactwa narodowego nie zależy od wydarzenia z rąk żydów władztwa kapitałem krajowym, ale od pomnożenia sił produkcyjnych i umoralnienia robotnika. Byłoby pożądanem, aby żydzi przeszli na pole produkcji, zwłaszcza, gdy dzisiaj ani na fanatyzm chrześcijański, ani na brak porównania w obec prawa, skarżyć się nie będą mogli.

Rolnictwo nie wiele od żydów zyska i nie wiele im zapewnić może, bo ono wymaga pożytecznych sił fizycznych i żołnierskiego niemal hartu. Obliczając jednakże rozumnie, jest inne pole na które żydzi, przechodząc na pole produkcji, i sobie zapracowali uczciwie chleb na życie, i pospolitemu dobra przynieśli pożytki.

praca samodzielną, uczciwą, umoralni ludność strasznie podupadłą pod względem moralności. Z chłop polskiego nie tak prędko dorobimy się przemysłowca; twarzą jego ręką, tepe w niej oście i umysł słabo rozwinięty. Gdyby Żydzi Polscy zrozumieli i swój własny i publiczny interes, z czasem oddaliby społeczności krajowej wielkie usługi, na pole przemysłowe przechodząc. Praca produkcyjna uszlachetniałaby żydów, a razem usunęła wszystkie przesady, jakie dzieli ich od nas.

Żydzi, zabrawszy się do pracy produkującej, gdy pomnażać zaczęły rzeczywiście bogactwo kraju, zobaczą szczerze braterstwo i zgodę, zniknie wstręt który ich z chrześcijańską ludnością rozdziela, znikną wszelkie do wzajemnych nienawiści i prześladowania powody. Co zaś najgłośniejsza, skończyłaby się ta straszna nędza, która dziś przesyłując ludność żydowską, nagromadzoną tłumnie po miasteczkach, bez pola do zdobywania chleba, samodzielną, a więc uszlachetniającą człowieka pracę.

Wyjawszy z 600,000 szóstą część zamożniejszych żydów w Królestwie, reszta tej ludności żyje z dnia na dzień, bez pewności egzystencji na jutro. Gminy żydowskie wysyłają się na wyżywienie swojego ubóstwa, na odzianie go, chociażby nędznymi łachmanami. Przeciwcioło, niewiem, czy cały majątek rodziny żydowskiej wypadnie sto talarów, w Polsce. Otóż z wielokrotnego obrotu tym kapitałem, trzeba rocznie wydobyć, na samo utrzymanie rodziny, przynajmniej sto pięćdziesiąt od sta procentu, krom koniecznego zwiększania kapitału na posażenie dziatwy. Z obrachunku ścisłego wypadnie, że rodzina żydowska corocznie zjada dwa razy swój rzeczywisty majątek. Mimo zdobywania tak bajecznie lichwy, ogół jest ciągle w nędzy. Przeniosłszy tę samą rodzinę z jej kapitałem na pole przemysłowe, zdołabie ona być dobrą i uczciwą stanowisko w narodzie. Dzieci, zaledwie podrosną, już będą mogły przynosić środki utrzymania dla rodziny swoja pracę, gdy dzisiaj są aż do pełnoletności ciężarem rodziców, dopóki nie zaczęją spekulować na swoją rękę. Przy podniesieniu dobrego bytu i moralności, uszlachetnią się potrzeby żydów, zapragną oni schludniejszego otoczenia.

Żydzi nareszcie mają szczerze przywiązanie do naszego kraju, zwrotem swoim do przemysłu zasiał stan średni, którego nam brakuje. Nasze miasteczko fabryczne przestałoby być stacją cudzoziemskiej wędrowki za chlebem.

Dzisiaj Żydzi, oddani wyłącznie handlowi, są i dla siebie samych i dla sił produkcyjnych kraju za wielkim ciężarem. W najbogatszych krajach zachodniej Europy, u najprzemysłniejszych narodów, handlowa posługa zajmuje zaledwie czterdziestą część ludności. Widzimy w Anglii i Belgii mnóstwo kramów i kramików, wszelako tam posiadacz kramu kupieckiego nie jest wyjętym z ogólnej sumy sił produkcyjnych społeczeństwa. Ten kramik jest najczęściej dodatkiem do rzemiosła, ten kramik prowadzi żona rękodzielnika lub rolnika. Tak i u nas, moglibyśmy kramarstwo zrobić dodatkowym, potrzebującym resztującemu godzinę czasu producenta. Ale zbyt ciężki handlowi wyłącznie oddanej ludności, musiny koniecznie przeprowadzić na pole produkcji, w interesie dobra pospolitego.

Usiłowania pojedyncze, mało, albo nie na tem polu nie zrobią; wszelako spółki rolników, postawiwszy domy handlowe dla wywobodzenia produktów rolniczych z władztwa dotychczasowych handlarzy, przekonały dowodnie, że na tem polu Żydzi nie wytrzymują konkurencji. Gdy jeszcze sprzedane w portach zagranicznych to zboże nasze wymienimy na towary nieodzowne dla kraju, a znów spółki drobniejsze zawiążą się do ich dystrybucji na potrzeby różnych zakątków kraju, zmniejszając się nieustannie majątek Żydów przyjdzie do nicości, i handlująca ludność żydowska postawi w najopłakalszym stanie. Przeludnienie dzisiejsze na polu handlowem podryło niesłychanie cenę każdego przedmiotu handlowego, gdy ten przechodził przez mnóstwo rąk i w każdej zostawić musiał zysk jakiś, zanim się dostał do konsumenta. Uproszczenie tej drogi i przyjęta przez spółki zasada umoralnienia posługi handlowej, odbiora wszelki możliwy zarobek na tem polu ludzimi najprzebiegłszy. Nikt nie może powstrzymać tego działania, opartego na zasadach wolnej konkurencji, jednej z najważniejszych praw ekonomicznych.

Cheąc w interesie pospolitego dobra pomnożyć siły produkcyjne kraju, a razem ocalić Żydów od grożącego im niebezpieczeństwa w niedalekiej przyszłości, trzeba usiłować woli społecznej, a więc działania z góry, pełnowładnego. Tylko rzady są panami takich środków i takiej władzy, aby przy poszanowaniu prawa, legalnymi i skutecznymi wpływami dopomógł dziełu tak trudnemu. Działanie rzady, w duchu dobrze pojętej potrzeby publicznej, jest skuteczniejsze od tysiąca usi-

łowań pojedynczych filantropów i ludzi młodych. Samo równouprawnienie Żydów cywilne i polityczne — tylko najnowiejszej i najmłodniejszej warstwie żydów pozwoli korzystać z pełnego obywatelstwa, doprowadzając ich do dziedziczenia ziemi i piastowania urzędów. Ale to równouprawnienie, nie jest jeszcze dla ogółu społecznego przywróceniem równowagi pomiędzy rozlicznymi gałęziami pracy powszechnej, ani samem zwiększeniem sił produkcyjnych. Protekcja odjęta całkowicie handlowi, a przeniesiona na pole prac produkcyjnych, nie zabije handlu; utrzyma się on własnymi siłami w mierze właściwej, wedle rzeczy wistych potrzeb społecznych. Te zaś siły, które zobaczą się na polu handlowem martwotną, przejdą do zasilonych i zachęconych osobliwą opieką warsztatów. Bez opieki, z góry danej interesom publicznym, nie wystarczą usiłowania pojedyncze, — a równowagi nikt na polu pracy nie utrzyma. Rolnictwo, przemysł i handel są jedynymi czynnikami składającymi się na bogactwo narodów. Ale bez rozumnej kontroli i regulowania pomiędzy nimi równowagi, obejmie się nie mogą, w żadnej, chociażby najdoskonalszej społeczności. Owszem, im gdzie doskonalszy organizm społeczny, tym czujniejszego potrzebna tam oka, tym silniejszej władzy do utrzymania go w sile. Rzeczy systematyczne, rozumiejące i przewidujące doskonale potrzeby społeczne, mnożąc dobro wspólne, zyskują coraz trwalsze podstawy. Przyszłość rozwoju naszego bogactwa narodowego zależy od systemu opiekuńczej władzy; — od postępu materialnych dorobków zależy bogactwo moralne. Wszęd są jedne i te same warunki bytu społeczeństwa, a tak wiążą się między sobą, że zaniedbując którykolwiek, niepodobna prowadzić dzieła postępu. J. A. Mianiszewski.

OBWIESZCZENIA SĄDOWE I ADMINISTRACYJNE.

OBWIESZCZENIA SPADKOWE.

(N. D. 4448) Rejent Kancelarii Ziemiańskiej Gubernii Warszawskiej w Warszawie.

Z powodu nastąpienia śmierci: 1. dnia 6 Kwietnia 1869 r. Aniela Dąbrowskiej...

(N. D. 4447) Rejent Kancelarii Ziemiańskiej Gubernii Warszawskiej w Warszawie.

Ogłasza się z powodu śmierci: 1. Elżbiety Bielińskiej właścicielki kolonii Kalety...

(N. D. 2738) Po zmarłym w d. 12 Sierpnia 1833 w mieście Zamoczu...

Z powodu śmierci: 1. Elżbiety Bielińskiej właścicielki kolonii Kalety...

(N. D. 2736) Pisarz Sądu Pokoju Okręgu Orłowskiego.

Wydział Hipoteczny. Z powodu śmierci: 1. Elżbiety Bielińskiej...

(N. D. 2734) Pisarz Sądu Pokoju Okręgu Czerskiego.

Po nastąpieniu w dniu 19 Sierpnia 1864 r. śmierci...

LICYTACJE I SPRZEDAŻE PUBLICZNE.

(N. D. 4315) Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu.

Podaje do wiadomości, iż w dniu 5 (17) Września r. b. o godzinie 12 w południe...

(N. D. 4314) Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu.

Podaje do wiadomości, iż w dniu 5 (17) Września r. b. o godzinie 12 w południe...

(N. D. 4313) Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu.

Podaje do wiadomości, iż w dniu 5 (17) Września r. b. o godzinie 12 w południe...

(N. D. 4312) Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu.

Podaje do wiadomości, iż w dniu 5 (17) Września r. b. o godzinie 12 w południe...

podaje niniejszą deklarację, iż obowiązują się kupić drzewo z odpadków strazy Jagodnej...

Na kopercie wypisać „deklaracja do kupna drzewa N. 1”.

Warszawa d. 19 (31) Lipca 1862 r. Dyrektor Wydziału, Rzeczywładca Rada Stanu, Gumiński.

(2) Naczelnik Sekcji, K. Jauczewski.

(N. D. 4310) Magistrat Miasta Stołecznego Warszawy.

Podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 11 (23) Września r. b. o godzinie 12 w południe...

1. Na dostawę dla administracji ementara starożytnych miast Warszawy 1863 r. płótna i muślinu.

2. Na dostawę dla tejże administracji desek, balii i zrobienia skrzyń.

3. Na dostarczenie dwóch koni do ciągnięcia ekspozycyjnego ciała zmarłego...

Warszawa d. 13 (25) Sierpnia 1862 r. p. o. Prezydenta, Sambalun Dworu, Jego Cesarzsko-Królewskiej Mości, Z. Hr. Wielopolski.

Naczelnik Kancelarii, Łuczeński.

Wzór do deklaracji.

W skutek ogłoszenia z d. podaje niniejszą deklarację, iż podejmuję się dostawy dla administracji ementara starożytnych miast...

(N. D. 4305) Dyrekcja Szczęgłowa Towarzystwa Kredytowego Ziemiańskiej Gubernii Lubelskiej w Siedlce.

Podaje do publicznej wiadomości, iż na zasadzie artykułu Postanowienia Rady Administracyjnej...

1. Chwałę A. B. C. z przyległościami i przynależnościami w Okręgu i Powiecie Radzyńskim...

2. Kobyła Wola z przyległościami i przynależnościami w Okręgu i Powiecie Radzyńskim...

3. Kobyła Wola z przyległościami i przynależnościami w Okręgu i Powiecie Radzyńskim...

4. Krepka lit. A. B. z folwarkiem Kawczyca z przyległościami i przynależnościami w Okręgu i Powiecie Radzyńskim...

5. Lina w Lju z dwóch respective części A i B...

6. Ławki i Golaszy część lit. A. oznaczoną wraz z gruntami na mieście Łukowie...

7. Mści-karczyna z przyległościami i przynależnościami w Okręgu i Powiecie Radzyńskim...

8. Nowodwór i Osmodle, składające się z folwarków Nowodwór, Osmodle i Wawolucia...

9. Nowodwór i Osmodle, składające się z folwarków Nowodwór, Osmodle i Wawolucia...

10. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

11. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

12. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

13. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

14. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

15. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

16. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

17. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

18. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

19. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

20. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

21. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

22. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

23. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

24. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

25. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

26. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

27. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

28. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

29. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

30. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

31. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

32. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

33. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

34. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

35. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

36. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

37. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

38. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

39. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

40. Dział Henryka Szulca, który osadę swą po nabyciu, niewystawiając żadnej budowli i nie...

Bakiera, Borki Natolin z lasami z przyległościami i przynależnościami w Okręgu Żelechowskim...

10. Turna, z folwarkiem i wsią Turna z przyległościami i przynależnościami w Okręgu Włodawskim...

11. Ustrusk Woła Ustruska, Zastawie i Mszałowice z przyległościami i przynależnościami w Okręgu Włodawskim...

12. Wola Wodyska, z przyległościami i przynależnościami w Okręgu i Powiecie Lubelskim...

13. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

14. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

15. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

16. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

17. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

18. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

19. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

20. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

21. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

22. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

23. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

24. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

25. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

26. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

27. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

28. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

29. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

30. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

31. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

32. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

33. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

34. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

35. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

36. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

37. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

38. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

39. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

40. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

41. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

42. Wólka Domaszewska i Zofia z rzeką Stawem i młynem w Ogu i Powiecie Lubelskim...

14. lat 32 liczący, syn Moskii i Fajgi księżki Ludności pod Nr. 171 objęty, powiódł zamiar się przenieść do miasta zamieszkania...

Opole d. 7 (19) Sierpnia 1862 r. Burmistrz, Widlicki.

(2) N. D. 4337) Pisarz Trybunału Cywilnego Gubernii Północnej.

Wiadomo czyni, iż na żądanie Juliana-Wiktora 2ch imion i Karoliki małżonki jego, czyli obywatela...

13. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

14. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

15. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

16. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

17. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

18. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

19. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

20. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

21. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

22. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

23. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

24. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

25. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

26. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

27. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

28. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

29. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

30. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

31. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

32. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

33. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

34. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

35. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

36. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

37. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

38. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

39. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

40. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

41. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

42. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

43. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

44. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

15. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

16. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

17. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

18. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

19. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

20. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

21. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

22. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

23. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

24. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

25. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

26. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

27. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

28. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

29. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

30. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

31. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

32. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

33. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

34. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

35. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

36. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

37. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

38. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

39. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

40. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

41. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

42. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

43. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

44. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

45. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

46. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

47. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

48. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

49. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

50. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

16. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

17. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

18. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

19. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

20. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

21. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

22. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

23. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

24. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

25. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...

26. Dział Henryka Szulca z nabycia prywatnego, posiada osadę tę od poprzednich właścicieli...